

20. Тоффлер Е. Третья волна / Е. Тоффлер. – М.: "АСТ", 1999. – 261 с.
21. Кастельс М. Информационная эпоха: экономика, общество и культура / М. Кастельс. – М.: ГУ ВШЭ, 2000. – 608 с.
22. Морган Л. Древнее общество или исследование линий человеческого прогресса от дикости через варварство к цивилизации / Л. Морган. – Л.: Издательство института народов Севера ЦИК СССР, 1935. – 368 с.
23. Базилевич В.Д. Економічна теорія: Політекономія : підручник / В. Д. Базилевич. – К.: Знання, 2006. – 615 с.
24. Чухно А.А. Твори: У 3 т. / А.А. Чухно / НАН України, Київ. Нац. Ун-т ім. Т. Шевченка, Наук.-дослід. Фін. Ін-т при М-ві фін. України. – К., 2006. – Т. 2: Інформаційна постіндустріальна економіка: теорія і практика. – 2006. – 510 с.
25. Маркс К. Сочинения / К. Маркс, Ф. Энгельс. – М.: Государственное издательство экономической литературы. – 2-е изд. – Т.23.
26. Иноземцев В.И. История и методологический основы постиндустриальной теории. Новая постиндустриальная волна на Западе: Антология. – М.: Academia, 1999. – 640 с.

27. Гальчинський А.С. Економічна методологія. Логіка оновлення : курс лекцій / А.С. Гальчинський. – К.: "Адеф-Україна", 2010. – 572 с.
28. Myrdal G. Against the Stream. Critical Essays on Economics. – New York: Pantheon Books, 1973.
29. Петрушенко В.Л. Філософія: короткий навчальний словник: терміни і поняття / В.Л. Петрушенко. – Львів, 2009. – 148 с.
30. Нуреев Р.М. Экономика развития: модели становления рыночной экономики. – М.: ИНФРА-М, 2001. – 240 с.
31. Єрохін С.А. Структурна трансформація національної економіки (теоретико-методологічний аспект) / С. А. Єрохін; [наукова монографія]. – К.: Видавництво "Світ Знань", 2002. – 528 с.
32. Прушківська Е.В. Роль законів архітектури у формуванні секторальної структури / Е.В. Прушківська // Економічний вісник НГУ. – №2 – 2013. – С. 21-28.
33. Барр Р. Политическая экономия: В 2-х т. – Т. 1 / Р. Барр; пер. с фр. – М.: Междунар. отношения, 1995. – 608 с.

Надійшла до редакції 10.08.13

Э. Прушковская, докторант
КНУ имени Тараса Шевченко, Киев

КОЛИЧЕСТВЕННЫЕ И КАЧЕСТВЕННЫЕ ХАРАКТЕРИСТИКИ СЕКТОРАЛЬНОЙ СТРУКТУРЫ В КОНТЕКСТЕ ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ

В статье показана взаимосвязь секторальной структуры и стадий экономического развития на основе цивилизационного и формационного подходов. Проанализировано секторальную структуру через горизонтальное и вертикальное развитие, а также через модель "целого" и модель "функционирования". Определено, что модель "целого" секторальной структуры отражает цивилизационное движение общества через изменение количественного соотношения между секторами, а модель "функционирования" – это качественное развитие отдельных секторов (первичного, вторичного, третичного) под влиянием структурообразующих факторов в пределах определенной среды, которая обеспечивается взаимодействием формальных и неформальных институтов. Обоснована необходимость усовершенствования существующей теоретической трехсекторной модели К. Кларка путем использования нового методологического подхода к формированию секторальной структуры на основе выделения "полюсов" роста (отраслей) в каждом отдельном секторе. Доказана необходимость структурирования экономических систем на основе сочетания количественных и качественных характеристик с учетом особенностей национального развития.

Ключевые слова: секторальная структура, горизонтальное развитие, вертикальное развитие, модель "целого", модель "функционирования", экономическое развитие, постиндустриальное общество, полюса роста, цивилизационное движение.

E. Prushkivska, Doctoral Student
Taras Shevchenko National University of Kiev, Kiev

QUANTITATIVE AND QUALITATIVE CHARACTERISTICS OF THE SECTORAL STRUCTURE IN THE CONTEXT OF ECONOMIC DEVELOPMENT

The article is showed the relationship of the sectoral structure and stages of economic development on the basis of civilization and formation approaches. There is analyzed sectoral structure through horizontal and vertical development, as well as through the model of the "whole" and a model of "functioning". Found that the model of the "whole" of the sectoral structure reflects the civil society movement through the change of the proportion between sectors, and the model of "functioning" is quality development of individual sectors (primary, secondary, tertiary) under the influence of developmental factors within a specific environment, which is ensured by the interaction of formal and informal institutions. The necessity of improvement of the existing theoretical three sectors model K. Clark through the use of a new methodological approach to the formation of the sectoral structure of "poles" of growth (branches) in each specific sector. The necessity of structuring of economic systems based on a combination of quantitative and qualitative characteristics taking into account the peculiarities of national development.

Keywords: sectoral structure, horizontal development, vertical development, model of the "whole", model "functioning", economic development, postindustrial society, poles of growth, civilization movement.

JEL C22, C5, E32, O47
УДК 330.43, 33

Н. Серветник, асп.
КНУ імені Тараса Шевченка, Київ

СИНХРОННІ ТА АСИНХРОННІ КОЛИВАННЯ ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ В КРАЇНАХ В ЗАЛЕЖНОСТІ ВІД КРЕДИТНОГО РЕЙТИНГУ

У статті розглянуто методи досліджень ступеня синхронізації ділових циклів різних країн. Проведено аналіз взаємозв'язків в середині груп країн, побудованих згідно кредитного рейтингу. Визначено фактори синхронізації.

Ключові слова: діловий цикл; синхронізація; кредитний рейтинг.

Постановка проблеми. Останнім часом інтеграція світової економіки стає все тіснішою. Значно зросли обсяги міжнародної торгівлі, фінансові ринки в розвинутих країнах та країнах, що розвиваються, стали більш інтегрованими, значна частина економік, які були відносно ізольовані, відкрились для торгівельних та фінансових потоків, європейські країни прийняли єдину валюту. Ці зміни призводять не лиш до змін властивостей національних ділових циклів, а й до їх синхронізації.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблема синхронізації ділових циклів розглядається в основному зарубіжними дослідниками для розвинутих

країн, в особливості для країн-членів Європейського Союзу та Великої Вісімки.

Німецькі вчені Л.Майер, Ф.Шмідт, К.Шулер, розглядаючи особливості розвитку світової економіки в умовах глобалізації, зазначають, що в сучасних умовах обсяги та швидкість переливу товарів і капіталів між економічними регіонами значно зросли, а ділові цикли окремих національних економік дедалі більше зближуються. Значну увагу вчені зосереджують на діяльності ТНК та фондових ринках як факторах синхронізації ділових циклів у різних країнах [8].

Особливу увагу вивченню цієї проблеми приділяють економісти міжнародного валютного фонду (МВФ). Так,

© Серветник Н., 2013

економісти МВФ Т.Гелблінг і Т.Байоумі, порівнюючи поворотні пункти ділових циклів у країнах Великої Сімки за період 1973-2000 рр., з'ясували, що спади 1974-1975 рр. у країнах, де вони спостерігались, були синхронними не лише щодо часу настання вершини і дна, а отже, тривалості спадів, але також щодо періоду відновлення. У той же час, Канада і Японія не зазнали класичного спаду. Спади на початку 1980-х рр. також були синхронними. Економісти зауважують, що в усіх країнах Великої Сімки спостерігається принаймні уповільнення темпів економічного зростання, коли інші країни зазнають значного зменшення темпів зростання економіки. А тіснота залежності ділових циклів у різних країнах залежить від особливостей їх національних економік [1, с.134].

Хіткоут та Перрі вимірюють синхронізацію для ВВП (без державного споживання), інвестицій, споживання, зайнятості та трудової продуктивності. Мірою синхронізації вони вважають коефіцієнт кореляції між часовими рядами США та не США для субперіодів з 1969-го до першого кварталу 1981-го і з першого кварталу 1981-го до 2002-го року. Часові ряди були позбавлені від тренду різними шляхами: використовуючи фільтр Ходріка-Прескотта, перші різниці та фільтрами високої частоти. В результаті було виявлено, що ділові цикли у США стають менш синхронізованими з циклами інших країн.

Козі, Прасад і Терронс спочатку вивчали кореляцію темпів зростання випуску та споживання у кожній країні з темпом зростання складеного індексу світового випуску (composite measure of world output). Також вони оцінювали динамічні факторні моделі для розкладу коливань макроекономічних показників на фактори, спільні для усіх країн і фактори специфічні. Нарешті вони представили більш формальний регресійний аналіз факторів, що впливають на кореляцію індивідуальних макроекономічних показників країни з відповідними показниками в світі.

Дойл і Фауст дослідили зміни у мінливості і спільному русі темпів зростання країн Великої Сімки (в основному без Японії). Окрім описових методів, вони застосували векторну авторегресію з одним лагом і константою. Вони перевірили, чи обрані параметри, наприклад, коефіцієнти кореляції, змінюються в часі. Не було виявлено прямих доказів того, що кореляція зростає зі зростанням економічної інтеграції за останні роки та десятиліття.

Інклар та де Хаан спробували відтворити дослідження Артиса та Чжана, які заявляли, що після становлення Європейської Монетарної Системи синхронізація ділових циклів між більшістю країн членів зсунеться від США до Німеччини. Повторюючи їх методологію, Інклар та де Хаан порівняли кореляцію одного ділового циклу, представленого циклічним індексом у вигляді

$$1 + \frac{(x_t - trend_t)^2}{trend_t},$$

з діловим циклом Німеччини протягом

4 субперіодів, починаючи з 1960 і до кінця 1998. На відміну від Артиса та Чжана, вони не виявили систематичний зв'язок між стабільністю валютних курсів та синхронізацією ділових циклів.

Використовуючи відфільтровані дані по ВВП, Трайстарту порівнювала ступінь синхронізації ділових циклів між членами Європейського Монетарного Союзу та країнами Центральної Європи в період з 1990 по 2003 рр. Вона виявила, що кореляція між країнами з обох груп є меншою, ніж між країнами в середині ЄМС. Аналіз регресійних моделей з фіктивними змінними показує, що подібність економічних структур та двостороння торговельна інтенсивність позитивно та значимо пов'язана з кореляцією ділового циклу.

Камачо, Перес-Кірос і Сайз ґрунтують свої дослідження на місячних промислових виробничих рядах

даних нинішніх членів ЄС, країн-партнерів та деяких промислово розвинених країн. Вони використовують ряд досліджень, що стосуються паралельної динаміки ділових циклів в цих країнах. Спочатку за допомогою VAR-моделі визначаються промислові індекси виробництва та здійснюється прогноз на 48 місяців вперед. Після розрахунків відповідних похибок прогнозу, вимірюється синхронізація ділових циклів пари країн через різницю (1 – кореляція) їх похибок прогнозів. Потім аналізуються короткострокові та довгострокові властивості рядів промислового виробництва, відфільтрованих за допомогою фільтра Ходріка-Прескотта і розраховується так звана динамічна кореляція, запропонована Райхліном (2001). В заключному підході було побудовано окремі бінарні цикли, що приймають значення 1, коли країна в рецесії, і 0 – в іншому випадку та використано величину кореляції як міру синхронізації ділових циклів між двома країнами. Дослідження показали, що економіки Європейського Союзу більш синхронізовані один з одним, ніж зі сторонами. Однак, тісні зв'язки між собою можуть пояснюватися встановленням Союзу, а не політичними змінними. Тому не можна очікувати подальшого зростання синхронізації внаслідок поглиблення інтеграції.

Шірвіц та Вельде здійснили спробу дослідити чи змінюється ступінь синхронізації між країнами протягом часу. Для 17 країн (ЄС14 та G7) за допомогою 4 фільтрів: Ходріка-Прескотта (ХП), Крістіано-Фіцджеральда (КФ), модифікованої версії фільтра Бакстера-Кінга (БК) та різницевого, було виділено циклічні компоненти та розраховано коефіцієнти кореляції. Також було розраховано значення коефіцієнтів кореляції зі стандартними похибками з поправкою на гетероскедастичність та автокореляцію, використовуючи матрицю Неві-Веста. Виявилось, що найкращі результати дає фільтр Ходріка-Прескотта, далі різницевий фільтр, модифікований фільтр БК, фільтр КФ. Кількість значущих коефіцієнтів кореляції не є постійною в часі, в цілому вона зменшується на початку, але починаючи з кінця 1980-х зростає знову [2, с.1-3].

Невирішені раніше частини загальної проблеми.

В основному увагу явищу синхронізації ділових циклів приділяють іноземні дослідники. Розглядаються різні методики визначення взаємозалежності коливань ділової активності для високорозвинених країн та країн Західної Європи. В даній роботі запропоновано поділ країн на групи за кредитним рейтингом та проаналізовано коливання для країн пострадянського простору.

Мета статті полягає в дослідженні синхронізації ділових циклів в групах країн, розподілених згідно кредитного рейтингу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Кредитний рейтинг являє собою незалежну суб'єктивну якісну оцінку, якою інвестори керуються при визначенні ступеня довіри до кредитора і допомагає приймати рішення про здійснення інвестицій. Суверенний кредитний рейтинг, котрий отримують держави-емітенти боргових зобов'язань, є системою умовних показників оцінки можливості і готовності уряду країни погашати випущені боргові зобов'язання в національній і іноземних валютах у відповідності до умов їх випуску, тобто кредитний ризик країни-емітента. Суверенний кредитний рейтинг розробляється спеціалізованими рейтинговими агентствами за певною рейтинговою шкалою. У міжнародному рейтинговому бізнесі домінує невелика кількість компаній. Ключовими факторами потужності компаній є загальноновизнаність їх рейтингів серед міжнародних інвесторів, емітентів і регулюючих органів. До світових лідерів відносяться:

"Standard and Poor's Corporation" ("S&P") і "Moody's Investors Service, Inc." ("Moody's"), які за-

ймаються рейтинговою справою понад 50 років і історично орієнтовані на американський ринок США.

Fitch Ratings Ltd. ("FITCH"), що створилося у на основі злиття трьох агентств: американських Fitch Investor Services (США) і Duff & Phelps Credit Rating Co. ("DCR"), що мали велику розгалужену мережу по всьому світу і міцні позиції у Латинській Америці, і IBCA (Великобританія), методологія якого більше прийнятна для європейських країн,

Rating & Investment Information Inc. (Японія), створене на основі злиття провідних японських агентств "Nippon Investor Service" і "Japan Bond Reserch Institute" і рейтинг якого є індикатором стабільності та платоспроможності емітента для інвесторів азіатського регіону.

Методологія, якою користуються рейтингові агентства при визнанні рейтингу тієї чи іншої країни, складається з двох головних компонентів: політичного та економічного ризиків. Перший елемент стосується готовності держави виконувати свої боргові зобов'язання і залежить від стабільності таких факторів, як політична система, соціальне середовище, міжнародні відносини. Економічний ризик характеризує ступінь спроможності країни виконувати свої боргові зобов'язання і залежить від таких факторів, як зовнішнє фінансове становище, гнучкість платіжного балансу, структура економіки і темпи її приросту, управління економікою і економічними перспективами.

Оцінка стабільності політичної системи зосереджується на таких факторах, як порядок зміни політичного лідерства, реагування і пристосування системи до перемінних соціальних і економічних умов, ступінь консенсусу з приводу основних політичних, соціальних і економічних проблем, ступінь участі народу в політичних процесах, централізація процесу прийняття рішень і характеристика основних політичних партій і коаліцій. Стабільність соціальної атмосфери оцінюється шляхом вивчення економічних факторів (рівень життя, розподіл

багатства та доходів, стан ринку праці) та неекономічних факторів (культурні і демографічні характеристики населення, політичне значення регіональних, расових, релігійних та інших культурних відмінностей у країні). Вплив міжнародних відносин на політичний ризик визначається ступенем інтеграції в міжнародну торгівлю та міжнародні фінансові системи і ризиком національної безпеки країни [3].

На основі рейтингів, присвоєних агентством "Moody's", було виділено 6 груп країн:

- 1 група – США, Німеччина, Канада;
- 2 група – Великобританія, Франція, Китай;
- 3 група – Польща, Чехія, Словачія;
- 4 група – Росія, Італія, Туреччина;
- 5 група – Словенія, Угорщина, Хорватія;
- 6 група – Україна, Білорусь, Молдова;

Ступінь синхронізації між будь-яких двох країн рахується наступним чином: спочатку за допомогою фільтра Ходріка-Прескотта з логарифмованого ряду ВВП виділяється тренд та обчислюється циклічна компонента $h_t = y_t - trend_t$, де h_t – цикл, y_t – логарифмований ряд, $trend_t$ – тренд. Ступінь синхронізації між двома країнами буде дорівнювати коефіцієнту кореляції між циклічними компонентами: $s_{ij} = correl(h_{it}; h_{jt})$ [4, с.3].

Цей показник знаходиться в межах від -1 до 1. Якщо коефіцієнт більше 0, цикли синхронізуються між собою, якщо менше – не синхронізуються. Синхронізація в динаміці розраховується як ковзний коефіцієнт кореляції, усереднений по даних за попередні 5 років. В середині кожної групи утворено по 3 пари країн. Було використано річні дані про валовий внутрішній продукт для обрахунок країн за 1990 – 2012 роки.

Для початку побудуємо цикли для кожної групи країн.

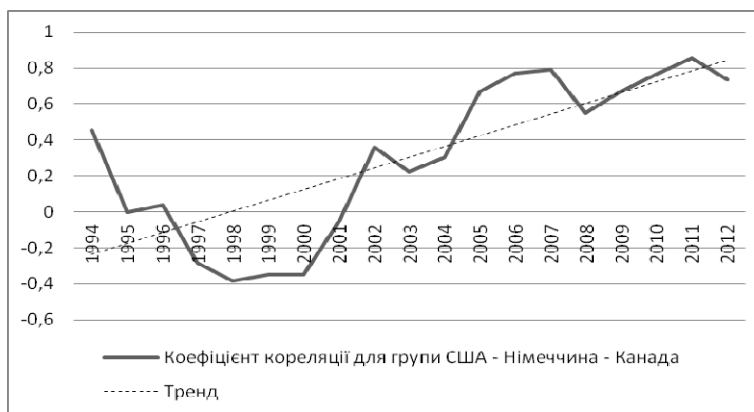

Рис. 1. Синхронізація циклів в США, Німеччині та Канаді

*Джерело: побудовано автором на основі даних з сайту Світового банку [5].

Сполучені Штати, Німеччина та Канада входять до Великої Вісімки – групи економічно високорозвинених країн. Графік показує, що на початку досліджуваного періоду перебіг циклів відбувався несинхронно, що пов'язано з різною економічною політикою країн. Нині США втратили неподільне панування в світовій економіці. Починаючи з 1970-х років в світі стався зсув до триполюсної структури – нарівні з США центрами гло-

бальної економічної діяльності стали Європа (на чолі з Німеччиною) і Азіатсько-Тихоокеанський регіон. В останні роки цикли розглянутих країн починають синхронізуватися, однак ступінь синхронізації не високий. Це може пояснюватися різним ставленням до методів боротьби з кризою. З іншого боку, загальний ступінь синхронізації в групі знижує асинхронність канадсько-американських відносин.

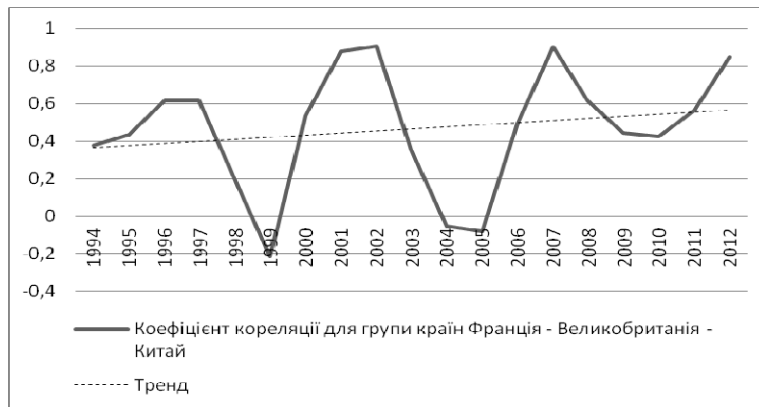

Рис. 2. Синхронізація циклів у Франції, Великобританії та Китаї

*Джерело: побудовано автором на основі даних з сайту Світового банку [5].

Франція та Великобританія також належать до високорозвинених країн, що визначає високий рівень присвоєного їм кредитного рейтингу. Китай неможливо охарактеризувати жодним із прийнятих у сучасній класифікації країн терміном. Не підходять (або підходять частково) визначення "розвинута", "новоіндустріальна", "перехідна," країна, що розвивається". Тому більш правомірно сприймати КНР за офіційно заявленою якістю як країну ринкового соціалізму. Світ змушений гово-

рити про "китайське економічне чудо". У порівнянні з 2007-м роком китайський ВВП виріс більш ніж на 40%. Для порівняння ВВП Росії за той же період ступив уперед на 5%, а ВВП Штатів – на 2,5%. Ступінь синхронізації циклів у даній групі періодично змінюється. У 1999 р. завершилося створення економічного та валютного союзів, що пояснює відхилення тенденцій розвитку у Великобританії та Франції від Китаю.

Рис. 3. Синхронізація циклів у Польщі, Чехії та Словаччині

*Джерело: побудовано автором на основі даних з сайту Світового банку [5].

Країни цієї групи належать до країн пострадянського простору та є членами НАТО та Європейського Союзу. Економіки цих країн стабілізувалися після пореформеного падіння у 1994 році, а з 1995 року зростають у середньому на 5 – 6% щорічно. У 2004 році країни одночасно увійшли до Європейського Союзу, що скоріш за все і

пояснює певне зниження ступеня синхронності розвитку у 2003 – 2004 рр., оскільки вливання відбулося порізно. Словаччина прийняла єдину валюту – євро – у 2009 році, Чехія готується до вводу, а стосовно Польщі висувуються різні прогнози, у найгірших говориться, що Польща не зможе увійти у зону євро аж до 2020 року.

Рис. 4. Синхронізація циклів у Росії, Італії та Туреччині

*Джерело: побудовано автором на основі даних з сайту Світового банку [5].

Туреччина і Росія – історичні супротивники, країни, що належать до двох відмінних культурних світів та військово-оборонних організацій. Італія є представником Європейського Союзу, її економіка є третьою за величиною в Єврозоні після німецької та французької, однак в дану групу Італія потрапила внаслідок зниження кредитного рейтингу через уповільнення розвитку на фоні боргової кризи в ЄС.

В останні роки російсько-турецька торгівля показує стійке динамічне зростання. РФ поступово стає важливим інвестором в економіку Туреччини та її присутність у країні, в таких областях, як енергетика, інфраструктура, про-

мисловість, нерухомість тощо, має значний потенціал для росту і вигідна турецькій стороні. Таким чином, можна зробити висновки про синхронізацію торговельних та інвестиційних циклів у цих країнах. Дане питання планується детальніше розглядатися подальших дослідженнях.

Якщо розглядати Росію та Італію, то тут спостерігаються асинхронні коливання, що можна пояснити наявністю двох конкуруючих напрямків розвитку – європейського та євразійського. Однак не варто забувати про те, що Росія залишається для Італії головним постачальником енергії та одним з основних торгово-економічних партнерів.

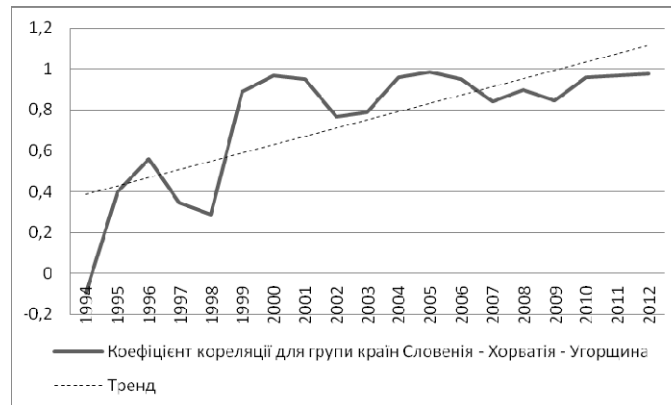

Рис. 5. Синхронізація циклів у Словенії, Угорщині та Хорватії

*Джерело: побудовано автором на основі даних з сайту Світового банку [5].

У даній групі прослідковується найбільш стабільне зростання рівня синхронізації. Хорватія та Словенія раніше були частинами однієї країни. Однак Словенія раніше увійшла до Європейського Союзу та є найбільш економічно розвинутою та стабільною країною групи.

Хорватія лише недавно здійснила цей крок. Словенія та Угорщина належать до країн, що демонструють найбільш успішну динаміку розвитку серед країн Східної та Центральної Європи.

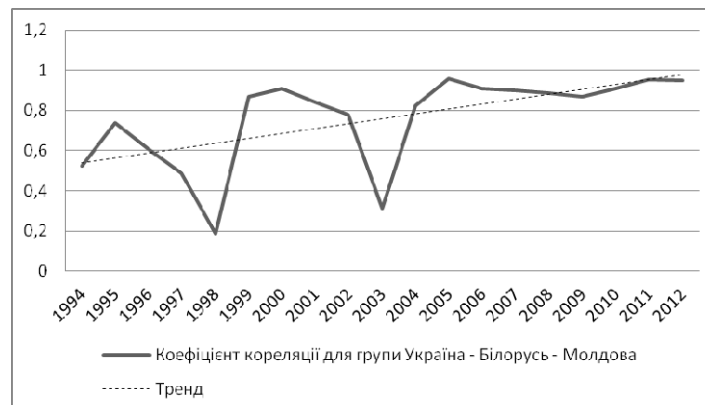

Рис. 6. Синхронізація циклів в Україні, Білорусі та Молдові

*Джерело: побудовано автором на основі даних з сайту Світового банку [5].

Країни 6-ї групи належать до країн пострадянського простору, а становлення і розвиток їх, як незалежних держав, незважаючи на певні особливості кожної, мали спільні риси. Практично всі держави у перші роки незалежності опинилися у складній економічній кризі, пов'язаній з розвалом колишньої єдиної союзної економіки, розривом налагоджених виробничих зв'язків, руйнуван-

ням раніше здійснюваних поставок сировини і матеріалів, збуту виробленої продукції. Цикли в цих країнах синхронізуються між собою, а починаючи з 2006-го року рівень синхронізації залишається стабільним.

Далі за описаною методикою розраховано ступінь синхронізації в середині кожної з груп.

Таблиця 1. Кореляція між циклічними компонентами ВВП

	Група 1	Група 2	Група 3	Група 4	Група 5	Група 6
1994	0,45412	0,37631	-0,22046	0,32856	-0,09317	0,52483
1995	-0,00254	0,43307	0,68851	0,34914	0,39637	0,73677
1996	0,03777	0,61355	0,87708	0,30208	0,55917	0,60863
1997	-0,28306	0,61628	0,95511	0,29418	0,34579	0,48634
1998	-0,38164	0,20199	0,86910	0,01358	0,28663	0,18464
1999	-0,34643	-0,21280	0,95782	-0,10176	0,88975	0,87048
2000	-0,34940	0,53521	0,98507	-0,06719	0,96878	0,91003
2001	-0,05146	0,87567	0,96043	0,24201	0,95016	0,84277
2002	0,35680	0,90395	0,88457	0,05455	0,76790	0,77688
2003	0,22425	0,35208	0,31037	-0,12019	0,78930	0,31228
2004	0,30145	-0,05041	0,29345	0,56913	0,96121	0,82290
2005	0,66752	-0,08147	0,61742	0,93295	0,98563	0,95815
2006	0,76930	0,49556	0,82545	0,86877	0,94965	0,91099
2007	0,78791	0,89895	0,94685	0,80952	0,83952	0,90102
2008	0,55117	0,61411	0,96205	0,75948	0,89800	0,88446
2009	0,67102	0,44229	0,98323	0,89428	0,84639	0,86912
2010	0,76396	0,42225	0,96107	0,89958	0,95767	0,90704
2011	0,85525	0,56133	0,96598	0,91962	0,96734	0,95296
2012	0,73549	0,84656	0,97514	0,88887	0,97772	0,94861
Загальний ступінь синхронізації	0,23671	0,20253	0,78428	0,51927	0,62663	0,85729

*Джерело: розраховано автором на основі даних з сайту Світового банку.

Якщо порівнювати ступінь синхронізації коливань ВВП в середині кожної групи, то варто відмітити 3-тю та 6-ту групи. До них належать країни, які мають тісні

економічні зв'язки та близько розташовані географічно. У 1-й, 2-й та 4-й групах спостерігаються асинхронні коливання.

Рис. 7. Динаміка ступеня синхронізації

*Джерело: побудовано автором на основі даних з сайту Світового банку.

Загальний ступінь синхронізації помітно зростає, починаючи з 2005 року. До факторів, що впливають на рівень синхронізації можна віднести:

1) Мобільність праці та грошові перекази іммігрантів. А.Бараяс Чамі, Крістіан Ебеке та ін. привертають увагу до грошових переказів іммігрантів як одного з чинників підвищення ступеня синхронізації між країнами. Абдіх та ін. у своїх дослідження показали, що державні фінанси постраждали від зовнішніх шоків, які діють через приватний попит ат в кінцевому рахунку впливають на податок з доходу. Іншими словами, завдяки таким грошовим каналам країни можуть бути більш інтегрованими зі світовою економікою, ніж через традиційні заходи, такі як відкритість торгівлі та рухомість капіталу. Доведено, що деякі країни-одержувачі з більшою ймовірністю потерпають від ризиків, пов'язаних з глобальною економікою [6, с.5].

2) Монетарна політика. Монетарна політика є основним інструментом, використовуючи який уряд може впливати на перебіг економічних циклів. Якщо дві країни впроваджують схожі монетарні політики, цілком можливо, що вони мають схожі економічні цикли. Однак тут потрібно зважати на те, що схожі монетарні політики

можуть бути результатом схожих бізнес-циклів, оскільки влада могла таким чином зреагувати на шоки.

3) Двостороння торгівля та зростання міжнародної торгівлі. Оскільки торгівля є важливою сполучною ланкою між економіками, вона може бути каналом для побічних технологічних шоків. Однак дана теорія не є однозначною. З одного боку, згідно теорії порівняльних переваг Д.Рікардо розширення торгівлі прискорює спеціалізацію виробництва і тим самим змінює напрям бізнес-циклів. З іншого, великий вибір теоретичних моделей, від багатосекторних міжнародних моделей до односекторних, свідчить, що зростання двосторонньої торгівлі призводить до високої залежності економічних циклів [7, с.3]. К.Едуардо та ін. у своїх дослідженнях продемонстрували позитивний зв'язок між двосторонніми торговельними потоками та взаємозалежністю циклів ділової активності. Очікуване зростання торговельних потоків призводить до синхронізації ділових циклів. В іншому дослідженні (Кларк та Вінкуп, Бакстер та Коупарітас) було підтверджено дане твердження [4, с.4].

4) Подібність експорту. Країни з подібною структурою експорту піддаються впливу схожих зовнішніх шоків, а, отже, і коливання їх ділової активності відбуваються подібним чином, тобто синхронізуються [7, с.4].

5) Фіскальна конвергенція. З.Дарвас, А.Роуз та Дж.Запарі вважають, що фіскальна конвергенція (у формі постійно схожих співвідношень державного профіциту/дефіциту до рівня ВВП) систематично пов'язана зі зростанням ступеня синхронізації економічних циклів. Крім того, зниження бюджетного дефіциту призводить до підвищення рівня синхронізації [8, с.7].

Висновки. Таким чином, в умовах зростання міжнародної торговельної взаємозалежності, поглиблення інтернаціоналізації виробництва, інтеграції національних ринків відбувається посилення синхронізації коливань ділової активності в різних країнах. Видно, що ступень синхронізації економік між собою зростає по мірі того, як світ глобалізується. Невелике зниження кореляції, можливо, було причиною того, що багато аналітиків заговорили про decoupling – відставанні країн, що розвиваються, від розвинутих.

Список використаних джерел

1. Грабинська І., Пирч М., Фактори синхронізації коливань ділової активності в умовах глобалізації // Вісник Львівського університету, серія Економіка. – Львів: Вип.33. – 2004. – С.133-141.
2. Schirwitz B., Wälde K., Synchronization of Business Cycles in G7 and EU14 countries // European Commission, Economic Studies and Research. – 2004. – P.11.
3. Офіційний сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>.
4. GonAalves C.E., Rodriguesy M., Soaresz T. Correlation of Business Cycles in the Euro Zone [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.fea.usp.br/feaecon//media/livros/file_538.pdf.
5. World Bank national accounts data, and OECD National Accounts data files [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://data.worldbank.org>.
6. Barajas A., Chami R., Ebeke C., Tapsoba S., Workers' Remittances: An Overlooked Channel of International Business Cycle Transmission? // IMF Working Paper. – 2012. – Vol. 251. – P.25.
7. Nguyen T., Determinants of Business Cycle Synchronization in East Asia: An Extreme Bound Analysis. // DEPOCEN Working Paper Series. – 2007. – Vol.14. – P.30.
8. Darvas Z., Rose A.K., Szapáry G., Fiscal Divergence and Business Cycle Synchronization: Irresponsibility is Idiosyncratic // MNB Working Papers. – 2005. – Vol.3. – P.44.

Надійшла до редколегії 20.08.13

Н. Серветник, асп.
КНУ імені Тараса Шевченка, Київ

СИНХРОННЫЕ И АСИНХРОННЫЕ КОЛЕБАНИЯ ДЕЛОВОЙ АКТИВНОСТИ В СТРАНАХ В ЗАВИСИМОСТИ ОТ КРЕДИТНОГО РЕЙТИНГА

В статье рассматриваются методы исследования степени синхронизации деловых циклов разных стран. Проведен анализ взаимосвязей внутри групп стран, построенных согласно кредитному рейтингу. В исследовании определяются факторы синхронизации. Ключевые слова: деловой цикл; синхронизация; кредитный рейтинг.

N. Servetnyk, postgraduate student
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv

SYNCHRONOUS AND ASYNCHRONOUS FLUCTUATIONS OF BUSINESS ACTIVITY IN THE COUNTRIES ACCORDING TO THEIR CREDIT RATING

The paper considers methods of research of business cycles synchronization in different countries. The relationships in groups of countries by credit ratings are analyzed. The study defines factors of synchronization. Keywords: business cycle; synchronization; credit rating.

JEL O 018
УДК 330.322.16

В. Стегура, канд. екон. наук
Національний університет харчових технологій, Київ

ОСНОВНИ НАПРЯМКИ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В РОЗВИТКУ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ

У статті розглянуто варіанти довгострокової інноваційної стратегії, на основі яких може розвиватися малий бізнес та основні напрямки активізації інноваційно-інвестиційної діяльності в Закарпатській області.

Ключові слова: розвиток, інновації, інвестиції, інноваційні стратегії, малі підприємства, ефективність.

Постановка проблеми. На сучасному етапі Україна переходить на інноваційний шлях розвитку, що означає реалізацію політики економічного зростання, де основна увага органів влади та місцевого самоврядування приділяється утвердженню найбільш сприятливих інноваційно-інвестиційних умов, залученню таких факторів інтенсифікації виробництва як новітні технології, нові методи регулювання, нові форми організації виробництва. Важливою складовою даного напрямку виступає дієве стимулювання розвитку внутрішнього ринку, створення механізмів структурної політики, захист і розвиток потенціалу високотехнологічних виробництв, активна співпраця з приватним сектором економіки з метою утворення національного капіталу.

Проблемам підприємництва і підприємницького середовища у вітчизняній економічній науці присвячені праці Л.К. Бесчасного, З.С. Варналія, В.М. Гейця, В.І. Голікова, Б.М. Данилишина, Б.І. Жилаєва, А.О. Заїнчковського, А.П. Кисельова, С.В. Мочерного, В.М. Марченко, Т.Л. Мостенської, Є.Г. Панченка, С.К. Реверчу-

ка, П.Т. Саблука та інших. У наукових працях цих вчених відображаються теоретико-методологічні основи розвитку підприємництва, висвітлюються проблеми і накреслюються шляхи їх вирішення.

Мета і завдання. Метою дослідження є аналіз основних напрямків інноваційно-інвестиційної діяльності розвитку Закарпатської області та обґрунтування пріоритетних орієнтирів розвитку малого бізнесу на основі довгострокової інноваційної стратегії.

Результати дослідження В основу методології дослідження і вирішення поставлених задач покладено метод системного підходу до розвитку підприємств малого бізнесу агропромислової сфери Закарпатської області.

Теоретичною і методологічною основою дослідження виступають закономірності розвитку малого бізнесу в АПК, відображені у працях вітчизняних і зарубіжних вчених, Закони України, постанови Верховної Ради, нормативні акти міністерств і відомств, дані Закарпатського обласного статистичного управління.